

Diospaq kausasunchis juñunakuypi astawan yachanapaq

6-12 SETIEMBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | DEUTERONOMIO 33, 34

“Jehová Diosninchispa makinpi pakaykusun”

it-2-S pág. 99

Jesurún

Jesurún nispan Israel llaqtata nillarankutaq. *Versión de los Setenta* nisqa qelqapin nin: “Jesurún simiqa munasqa ninantan nin”, nispa. Chay sutin Israel runakunata yuyarichinan karan Jehová Dioswan sumaqta kausasqankuta paywan rimanakusqankutapas, chaymi paykunaqa Dios kasukuq runakuna kananku karan (Deut. 33:5, 26; Isa. 44:2). Deuteronomio 32:15 textopin willashan Jesurún jatunchakusqanta. Israel runakunaqa manañan Jesurún sutiyoq kasqankuman jinañachu kausaranku, mana kasukuq k’ullu runakunan kapuranku, kamaqninku salvaqninku Diosta saqepusqankurayku.

rr-S pág. 120, recuadro

Jehová Diosmi yanapawanchis sayarinanchispaq

Moisesqa willaranñan Jehová Diosqa serviqninkunata yanapayta munasqanta, paymi niran: “Wiñay kausaq Diosmi pakakunayki, wiñay atiyinmi p’istuykusunki”, nispa (Deut. 33:27). Ima sasachakuypi tarikuspapas Jehová Diospa yanapayninta mañakusun chayqa, payqa yanapawasunmi, makinchismanta aysarispas sayarichiwasun (Ezeq. 37:10).

w11 15/9 pág. 19 párr. 16

“Phawananchis carrerapi aguantaspa phawasun”

¹⁶ Moisespas Abraham hinan mana rikurqanchu Diospa promesan hunt’akusqanta. Prometesqa Hallp’aman haykunankupaña kashaqtinkun

Dios nirqan: ‘Karullamantan qhawarinki Israel runakunaman qonay suyuta, manataqmi chay suyumanqa haykunkichu’, nispa. ¿Imaraykun chhaynata castigarqan Moiestapas Aarontapas? Paykunaqa Israelitakunaq mana kasukusqankumanta phiñakuspan Jehová Diosta mana respetarqankuchu. Chaymi Dios nirqan: ‘Meriba unupin iskayniykichis huchallikurqankichis, Israel runakunaq qayllanpin mana ch’uya kasqayman hinachu yupaychawarqankichis’, nispa (Deu. 32:51, 52). Chaywan, ¿pisiparqanchu, phiñakurqanchu Moisés? Manan. Chaymi Israel llaqtata saminchaspa nirqan: “Israel, kusihamiyoqmi kanki. ¿Pitaq qanman aypasunkiman? Kikin Señor Diosmi qespichirgasunki, paymi waqaychasunkipas yanapasunkipas, paymi llallinayki espadaqa”, nispa (Deu. 33:29).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

it-2-S pág. 418 párr. 1

Moisés

Moisesqa 120 watanpi kashaspan wañukapurán. Bibliaqa willanmi imayna kashasqanta, ninmi: “Qhalin karan, ñawinpas allintaraqmi rikuran”, nispa. Jehová Diosmi paytaqa p’ampapuran, manataqmi pipas jayk’aqpas rikuranchu maypi p’ampasqa kasqanta (Deut. 34:5-7). Yaqachus jina chaytaqa ruwaran Israel runakuna ama pantasqa yupaychayman urmanankupaq, paykunaqa Moisespa p’ampasqa chesqasta rikuspan chayta yupaychayta qallarinkuman karan. Yaqachus jina Satanasqa Moisespa cuerponwan chayta ruwanankuta munaran, chaymi Jesuspa wayqen Judasqa qelqaran: “Arcángel Miguelmi ichaqa Moisespa cuerponmanta Saqrawan churanakushaspa mana juchacharanchu, nitaqmi millay simikunawanchu imatapas niran, aswanmi niran: ‘Jehová Diosmi anyasunki’”, nispa (Jud. 9). Israel runakunaqa manaraq Canaán allpaman jaykushaspankun kinsa

chunka p'unchayta Moisespa wañupusqanman-
ta waqaranku (Deut. 34:8).

13-19 SETIEMBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | JOSUÉ 1, 2

**“¿Imatan ruwananchis ama llakikuspalla
kausananchispaq?”**

w13 15/1 pág. 8 párr. 7

Ama manchakuychu, Diosqa qanwanmi kashan

⁷ Mana manchakuspa Diospa munayninta ru-
wanapaqqa Bibliata estudiaspan chayman hina
kawsananchis. Chaytan Diosqa Josueta nir-
qan Moisés wañupusqan qhepaman, nirqanmi:
“¡Kallpachakuy! ¡Allinta sayay! Kamachiy Moi-
sespa qosqasuyki kamachikuykunata llapanta-
puni hunt'ay [...]. Kamachikuy simi qelqamanta-
qa rimashallankipunin, chaytaqa tuta-p'unchay-
mi yuyaymanallankipuni qelqaq kamachikus-
qanman hinapuni ruwanaykipaq. Chay hinapin
tukuy ima ruwasqaykipas allinkama kasunki”,
nispa (Jos. 1:7, 8). Josueqa kasukurqanmi,
allintataqmi hunt'arqan kamachisqanta. Chay-
ta ruwasun chayqa mana manchakuqmi kasun-
chis, allintataqmi Diosta servisunchis.

w13 15/1 pág. 11 párr. 20

Ama manchakuychu, Diosqa qanwanmi kashan

²⁰ Sinchi sasachakuykuna ñak'ariyunapas kas-
qan pachapiqa sasan Diosta kasukuyqa. Icha-
qa manan sapallanchischu kashanchis, Jehová
Diosmi ñoqanchiswan kashan, hinallataq iñiq
t'aqata Umalliq Churinpas. Chaymantapas pa-
chantinpin qanchis millón más iñiqmasinchis-
kuna kashan. Chhaynaqa llapanchispas riku-
chishallasun iñiyta, kay 2013 watapaq textopi
yuyaykusataq predicashallasun, ninmi: “Kall-
pachakuy, allintataq sayay, Jehová Diosniykiqa
qanwanmi kashan”, nispa (Jos. 1:9).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

w04-S 1/12 pág. 9 párr. 1

Josué libromanta allin yachachikuykuna

**2:4, 5. ¿Imanaqtinmi Rahab reypa kachamus-
qan runakunata engañaran?** Rahabqa Jeho-
vá Diospin iñiran, chaymi Jericó llaqtata qha-
wamunankupaq Josuepa kachasqan runakuna-
ta yanaparan. Manataqmi reypa kachamusqan
runakunaman willaranchu maypichus pakaku-
shasqankuta (Mateo 7:6; 21:23-27; Juan 7:
3-10). Aswanpas reypa kachamusqan runaku-
natan engañaran juj ladopi maskhamunanku-
paq, chaykuna ruwasqanmantan Jehová Diosqa
Rahabta chanin warmipaq qhawariran (Santia-
go 2:24-26).

20-26 SETIEMBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | JOSUÉ 3-5

**“Jehová Diosqa bendecinmi pay kasukuq-
kunataqa”**

it-2-S pág. 121

Jordán

Jordán mayuqa Galilea lamar-qocha qayllapiqa
kinsa metro ukhun karan, wakin partetaq juj
metro ukhu, anchontaqmi karan kinsa chunka
metro, wakin partetaq iskay chunka qanchis-
niyoq metro. Paray tiempopin ichaqa chay ma-
yuqa aswan ukhuraq, kallpawantaqmi unupas
purin (Jos. 3:15.) Paray tiempopi chay mayuta
Jericó llaqtaq qayllanta chimpayqa sinchi sa-
sapunin kanman karan Israel runakunapaq-
qa, paykunaqa warmikunawan wawakunawan
iman risharanku. Chayneqqiqa chay mayuqa
aswan kallpawanmi purin, qayna watakuna-
llan chay mayuqa chaypi nadaqkunata apapu-
ran. Jehová Diosmi ichaqa milagrota ruwaspa
Israel runakunata chay mayuta chimpachiran
ch'aki pampanta (Jos. 3:14-17). Askha waku-

na qhepamanpas kaqtan ruwallarantaq profeta Elías chay mayuta Eliseowan kуска chimpactin, profeta Eliseo sapallan chay mayuta chimpashaqtinpas ch'akichillarantaqmi (2 Rey. 2:7, 8, 13, 14).

w13 15/9 pág. 16 párr. 17

Jehová Diospa yuyarichiyninkunan sonqon-chista kusichiwanchis

¹⁷ Jehová Diospaq llank'aqtinchismi paypi astawan confianchis. Yuyaykusun Israel runakunapi. Prometesqa Hallp'aman haykunankuña kashaqtinmi rimanakuy arcata wantuq sacerdotekunata Jehová Dios kamachisqa Jordán mayuman haykunankupaq. Chayman chayaspataq rikurqanku mayuqa patantinraq hamushasqanta. ¿Imatan ruwarqanku? ¿Mayu pisiyananta-raqchu suyarqanku? Biblian nin: 'Rimanakuy arcata wantuq sacerdotekuna mayuta saruykuqtinkutaq, wichaymanta phawamuq unuqa kasqanpi takyarqan [...]. Hinan chayninta Israel runakunaqa Jericó cheqasman chimparganku [...] sacerdotekunataq chaykama Jordán mayu ukhupi allin ch'aki hallp'api hina sayasharganku', nispa (Jos. 3:12-17). ¡Maytachá kusikurqanku unuq takyasqanta rikuspaqa! Iñiyninkupipas astawanchá kallpachasqa karqanku Diospa kamachikuyninkunata kasukusqankurayku.

w13 15/9 pág. 16 párr. 18

Jehová Diospa yuyarichiyninkunan sonqon-chista kusichiwanchis

¹⁸ Kay tiempokunapiqa manañan chay hina milagrokunawanchu Diosqa yanapawanchis, ichaqa paypaq llank'asqanchisraykun saminchawan-chis. Santo espírituwanmi yanapawanchis Gobiernonmanta allin willakuykunata pachantinpi willamunanchispaq. Jesusmi qatikuqninkunata prometerqan chay llank'aypi yanapananpaq. Kawsarimpusqan qhepamanmi nirqan: "Chayrayku, rispa llapa suyu runakunata yachachimuychis, yachachisqaykuna kanankupaq [...].

Ñoqaqa qankunawanmi sapa p'unchay kashani kay pachaqa p'uchukanankama", nispa (Mat. 28: 19, 20). Askha iñiqmasikunan predicayta manchakurqanku, paykunan sut'ita rikurqanku santo espírituq yanapayninwan hukkunaman predicashqankuta (*leey Salmo 119:46; 2 Corintios 4:7*).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

w04-S 1/12 pág. 9 párr. 2

Josué libromanta allin yachachikuykuna

5:14, 15. ¿Pitaq Jehová Diospa ejercitonpi umalliqri? Chay umalliqmi Josueman riran kallpachananpaq, chaytaqa ruwaran Diospa prometesqan allpata jap'ikapunankupaqña kashaqtinkun. Yaqachus jina chay umalliqqa Jesús karan, manaraq kay pachaman jamushaspan paytaqa Simi nispa nikullarantaq (Juan 1:1; Daniel 10:13). Jesusqa Diosta serviq runakunatan yanapashallan iñiyninkupi ama pisipanankupaq, chayta yachaspaqa anchatan kusikunchis ¿riki?

27 SETIEMBRE-3 OCTUBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | JOSUÉ 6, 7

"Ama mana valeq kaqkunataqa qhawasunchu"

w10 15/4 pág. 20 párr. 5

Ama yanqa kaqkunata qhawasunchu

⁵ Unay watakuna qhepamanmi Ahán sutiyoq runatapap ñawin waqllichirqan. Israel runakuna Jericó llaqtata atipaqtinku lliwta ch'usaqyachinanku karqan, ichaqa qolqeta qorita chaniyoq kaqkunataqa manan hoqarinankuchu karqan, chaykunataqa templomanmi apananku karqan. Diosmi kamachisqa: "Chay llaqtapi ch'usaqyachinapaq kaqta amapuni hoqarinkichischu lla-miykullankichispaschu", nispa. Ichaqa Ahán runan mana kasukuspa chaniyoq kaqkunata

aparikurqan, chay ruwasqanraykun Hai llaqta runakuna Israel runakunata atiparqanku 36 israelitakunataq wañurqanku. Chaykunaga tukurqan Ahánpa suwakusqanmanta yachakuqtiinñan. Suwakusqan sut'iman horqokuqtiinmi pay willakurqan: 'Hoqarimusqaypin rikurqani [chaniyoq kaqkunata] [...] chaymi aparikamurqani', nispa. Qhawapayasqanmi sonqonta suwarqan Diospa hark'asqanta ruwananpaq, chayqa mana allinninpaqmi karqan 'lliwa kaqninkunapaqpas' (Jos. 6:18, 19; 7:1-26).

w97-S 15/8 pág. 28 párr. 2

¿Imanaqtinmi willananchis pitapas mana allinta ruwashaqta rikuspa?

Pipas iñiq t'aqapi mana allinkunata ruwashan chayqa, willananchismi umalliqkunaman, chhaynapin iñiq t'aqanchisqa ch'uya kanqa. Jehová Diosninchisqa ch'uyay-ch'uya Diosmi. Chaymi payqa munan llapa serviqninkuna kausayninkupi yupaychayninkupipas limpio kanankuta. Bibliapin niwanchis: "Kasukuq wawakunataq kankichis chayqa, amaña imaynan Diosta manaraq reqsishaspa munasqaykichisman jina kausarankichis chhaynatañachu kausaychis, aswanpas wajasuqniykichis ch'uya Dios jina tukuy imapipas ch'uyatapuni kausaychis. Simin qelqapipunin nin: 'Ch'uya kaychis, noqapas ch'uya kasqayrayku'", nispa (1 Pedro 1: 14-16). Sichus pipas qhelli juchapi purinman otaq mana allinkunata ruwanman chayqa, iñiq t'aqapi iñiqmasikunatan waqllichinman, jinaspa Jehová Diosqa chay iñiq t'aqata manaña allinpaqchu qhawarinman. Chaymi chay juchakunapi puriqkunataqa cambianankupaq ninku, mana cambiaqtinkutaq iñiq t'aqamanta qarqopunku (tupanachiy Josué 7 capitulowan).

w10 15/4 pág. 21 párr. 8

Ama yanqa kaqkunata qhawasunchu

⁸ Cristianokunapas urmallankumanmi ñawiq rikusqan millay munapakuykunapi otaq aychaq

millay munayninkunapi. Chaymi Biblia anyawan-chis ima qhawasqanchista ima munasqanchis-tapas allinta qhawarikunanchispaq (1 Cor. 9: 25, 27; **leey 1 Juan 2:15-17**). Job, allinta yacharqan pipas qhawapayaspaqa chayta munapayananta, chaymi nirqan: "Ñoqa kikiymi allintapuni yuyaykurqani soltera sipaskunatapas mana munapayanaypaq ['qhawapayanaypaq', NM]", nispa (Job 31:1). Jobqa manan warminmanta huk warmikunataqa llamiyuyta munarqanchu. ¡Manan chay ruwaytaqa yuyaykullarqanpaschu! Unay watakuna qhepatan, Jesucristopas nirqanña yuyayninchispi ch'uya kananchismanta, kaytan nirqan: "Pipas huk warmita munapakuspa qhawaqqa ñan sonqonpi chay warmiwan wasanchay huchata ruwanña", nispa (Mat. 5:28).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

w15 15/11 pág. 15 párrs. 2, 3

Leeqkunag tapukusqan

Ñawpa tiempopi soldadokunaqa manan kaq ratochu huk llaqtata atipanankupaqqa phawaykuqku. Ñawpaqtaqa llaqtaq muyuriqninpi kaqku llaqtamanta mana pipas ayqenanpaq. Unay tiempo kaqtinkuqa llaqtapi mikhuysi tukukapunman. Soldadokuna llaqtaman phawaykuspaqa llapa munasqankutas apakuqku, mikhuy kaqtinqa mikhuytawan. Chaymi cientificokunaga chay llaqtakunaq urmasqanta estudiaspanku mana tarisqakuchu ima mikhuytapas otaq pisillata tarisqaku. Huk revistan ichaqa willan Jericó llaqtapi askha mikhuy tarisqankumanta. Nirqanmi: "Manan hayk'aqpas Palestina llaqtakunaq raqayninpiqa askha mikhuytaqa tariqkuchu", nispa.

Jehová Diospa hark'asqanraykun Israel soldadokunaqa mana ima mikhuytapas Jericó llaqtamanta apakurqankuchu (Jos. 6:17, 18). Biblian nillantaq cosecha tiempoq pasasqallanman Israel soldadokuna chay llaqtaman phawaykus-

qankuta. Chaysi chay llaqtapiqa askha mikhuy kasqa (Jos. 3:15-17; 5:10). Cientificokuna chay llaqtapi askha mikhuyta tarisqankun rikuchin, Bibliaq nisqan hina chay llaqtaqa pisi tiempo-llapi thunisqa kasqanta.

4-10 OCTUBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | JOSUÉ 8, 9

“¿Imatan yachasunman Gabaón runakuna ruwasqankumanta?”

it-1-S pág. 977 párr. 1
Gabaón

Josuepa tiemponpiqa Gabaón llaqtapiqa Hev runakunan tiyaranku, paykunaqa Canaán runakunamanta qanchis suyukuna ch'usaqyachisqa kanankumanta jujninmi karanku (Deut. 7: 1, 2; Jos. 9:3-7). Gabaón runakunataqa “Amorreos runakuna” nispan nillarankutaq, llapa Canaán runakunata Amorreo runakuna nisqankurayku (2 Sam. 21:2; tupanachiy Gén. 10:15-18; 15:16). Gabaón runakunaqa manan wakin Canaán runakuna jinachu yuyaykuranku, llaqtanku perqayoqña karan, askha soldadokunayoqña karanku chaypas, paykunaqa yacharankun Jehová Dios Israel runakunarayku maqanakushasqanta. Paykunaqa kinsa llaqtakunapin tiyaranku Kefirá, Beerot, Quiryat-jearim llaqtakunapi (Jos. 9:17). Paykunaqa yacharankun Israel runakuna Jericó llaqtata, Hai llaqtata atipasqankuta, jinan runakunata kacharanku Guilgal llaqtaman Josuewan rimanakunankupaq, chhaynapi paykunawan thajpi kausanankupaq. Gabaonmanta jamuq runakunaqa thanta p'achakunawanmi p'achakuranku, thanta usut'akunawantaq churakuranku, t'antankupas ch'akin karan, vino apanankupas maukañan karan, chaytaqa ruwaranku karu llaqtamantapas jamushankuman jinata rikuchikunankupaqmi, jinaspas Israel runakunata creechiyta munaranku

mana jap'ikapunanku llaqtakunamantachu kasqankuta. Chaymantapas paykunaqa nirankun: “Jehová Diosmi yanapasunkichis Egiptopi kashaqtiykichis, Sehón reyta, Og reytaapas atipanaykichispaq”, nispas. Ichaqa manan willarankuchu Jericó llaqtata, Hai llaqtata atipanan-kupaq Jehová Dios yanapasqantaqa. Chayta willankuman karan chayqa manan “karu llaqtamantan jamushayku” nisqankuta creenkuman-chu karan. Israelpi umalliqkunaqa qhawaran-ku imayna p'achasqa kasqankuta, vino p'uy-ñunkuta, ch'aki t'antankutapas, jinan paykuna-wan rimanakuspa mana wañuchirankuchu (Jos. 9:3-15).

w11 15/11 pág. 8 párr. 14

‘Ama qan kikiykiq yuyayniykiman k'askakuy-chu’

¹⁴ Llapanchispas pantaqmi kanchis, chayraykun allin experienciayoq umallikunapas imata decidinankupaqpas Diospa yanapayninta maskhananku. Yachasunchis imatas ruwarqanku Josuepas Israel llaqtapi umallikunapas, thak kawsayta maskhaspa Gabaón llaqtamanta runakuna yachachinakuspa hamuqtinku. Paykunaqa karu llaqtamantapas kankuman hinan thanta p'achawan churakamuspa hamurqanku. Chaymi Josuepas, huk umallikunapas mana Diosta tapuyuspa thakpi kawsanankupaq rimanakurqanku. Diosqa chaskirqanña chay rimanakusqankuta chaypas, qelqachirqanmi mana paypa yanapayninta maskhaspa ruwasqankuta, ahinapi ñoqanchispas chayta yachananchispaq (Jos. 9: 3-6, 14, 15).

w04-S 15/10 pág. 18 párr. 14

“Allpaq anchonta wask'anta ima purimuy”

¹⁴ Paykunawan niranku: “*Karu llaqtamantan* jamushayku, Diosniykichis Señor Dios allin mentasqa kasqanta yachaspayku”, nispas (Josué 9: 3-9). P'achankupas t'antankupas karu llaqtamantapas jamushankuman jinatan rikuchiran,

Gabaón llaqtan ichaqa kinsa chunka kilómetro qayllallapi kasharan Guilgal llaqtamantaqa. Paykunaq rimasqankuta creespan Josuepas umalliqkunapas Gabaón runakunawan rimanakuranku thajpi kausanankupaq. ¿Mana wañuchisqa kayta munaspallachu Gabaón runakuna chayta ruwaranku? Manan, aswanpas paykunaqa Jehová Diospa sumaq qhawarisqanmi kayta munaranku. Chaymi Jehová Diosqa paykunata chaskiran, kamachirantaq 'llant'ata unutas altarninpaq llapan Israel runakunapaqwan apamunankupaq, chaymi paykunaqa Diosman altarpi sacrificiota jaywaqkunapaq llant'ata apamuranku (Josué 9:11-27). Gabaón runakunaqa k'umuykuspan chay llank'aykunata ruwashallaraku. Yaqachus jina askha watakuna qhepamanqa paykunamanta wakinqa netineo runakuna ukhupi kasharanku, netineo runakunaqa juj judiokunawan kuskan Babiloniamanta ripuspa jujmanta Diospa temlonpi serviranku (Esdras 2:1, 2, 43-54; 8:20). Noqanchispas paykuna jinan kallpachakunanchis Dioswan thajpi kausananchispaq, kusi-sqataqmi ruwananchis Diosta servinanchispaq pisi-paq qhawarisqa ruwaykunatapas.

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

it-1-S pág. 506

Warkuy

Jehová Diosmi Israel runakunata kamachiran sinchi millay runakunata k'aspi-pi warkunankupaq, chaytaqa ruwaranku chay runakunata wañuchisqanku qhepamanmi, chhaynapin lliupas yacharan chay runakunaqa Diospa ñakasqan kasqankuta. Ichaqa manaraq tutayamushaqtinmi p'ampananku karan, Israel runakunaman Diospa qosqan allpata ama qhellichanankupaq (Deut. 21:22, 23). Waj nacionmanta runakunata warkuspankupas Israel runakunaqa kasukuranku chay kamachikuytaqa (Jos. 8:29; 10:26, 27).

11-17 OCTUBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | JOSUÉ 10, 11

“Jehová Diosmi Israel runakunarayku maqanakun”

it-1-S pág. 55

Adoni-zédeq

Adoni-zedeqqa Jerusalén llaqtaq reyninmi karan Israel runakuna Diospa prometesqan allpata jap'ikapushaqtinku. Payqa inti jaykuy lado-pi kaq reykunawanmi juñukuran Josuepa ejercitonta atipayta munaspa (Jos. 9:1-3.) Gabaón runakunan Josuewan rimanakuranku thajpi kausanankupaq. Chaymi Adoni-zedeqqa ejercitonta juñuran tawa Amorreo reykunaq ejercitonwan, jinaspa Gabaón llaqta contra maqanakuranku. Josuen ichaqa paykunata salvaran, atiparantaq chay pisqantin reykunata, jinaspan chay reykunaqa Maquedá llaqtakama ayqekuranku. Chaypin Josueqa paykunata tariran qaca t'oqo ukhupi. Jinan Josué kikinpuni wañuchiran Adoni-zedeqta paywan juñukuq tawa reykunatapas runankuna rikushaqtin, jinaspa k'aspikunapi paykunata warkuran. Chay qhepamantaq paykunaq ayanta chay qaca t'oqoman wijch'uykuranku (Jos. 10:1-27).

it-1-S pág. 1038

Chiqchi

Jehová Diosqa chiqchita parachimuspan mayninpi imachus munasqanta junt'aran, jinas-pas chayta ruwaspan atiyinta rikuchiran (Sal. 148:1, 8; Isa. 30:30). Ñaupaq kaq kutipi chiqchitaqa parachimuran qanchis kaq ñak'ariy-ta Egipto llaqtaman apamushaspan, chay kutipin chiqchiqa mijuykunatapas sach'akunatapas saqtaran, chaymantapas wañuchiranmi campopi kashaq runakunata animalkunatapas, Gosen llaqtapi kashaq Israel runakunatan ichaqa

mana imanaranpaschu (Éx. 9:18-26; Sal. 78: 47, 48; 105:32, 33). Askha watakuna qhepa-mantaq Gabaón runakunata maqanakuyipi Josué yanapashaqtin Jehová Diosqa jatuchachaq chiqchikunata chayachimuran pisqa Amorreo reykunaq ejercitonman. Chay kutipiqaswan askha runakunan chiqchiwan wañuranku Israel runakuna enemigonkuta wañuchisqankumantaqa (Jos. 10:3-7, 11).

w04-S 1/12 pág. 11 párr. 1

Josué libromanta allin yachachikuykuna

10:13. ¿Imaynapin intipas killapas kaqlapi sayaranku? Kay pachata janaq pachata kamaq Diospaqqa manan imapas sinchi sasa ruwayqa kanchu (Génesis 18:14). Payqa allpa pachaq muyusqantan chhikanta sayachinman karan, chhaynapin runakunaq rikunanpaqqa intipas killapas kaqlapi kasharan. Otaq Diosqa kay pachatapapas killatapapas jark'aran muyu-nankuta, chhaynapin intipas killapas kay pachata k'anchamushallaranku. Imaynaña karan chaypas, 'manan chay jina p'unchayqa jayk'aq-pas karanchu, ñaupaqpas qhepamanpas' (Josué 10:14).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

w09 15/3 pág. 32 párr. 5

Kay revistata leeqkunaq tapukusqan

Bibliapiña riman huk librokunamanta chaypas, chaykunawanña yanapachikuranku Bibliata qel-qaqkuna chaypas, manan chayraykuchu nisun-man: "Chay librokunapas Diospa yuyaychas-qanchá", nispaga. Diosqa paypa 'simillantan' allinta cuidaran mana chinkanapay, chay simi-kunaqa 'wiñaypaqmi' kanqa (Isa. 40:8). Arí, Bibliapiqa 66 librokunallan kan, chaykunallatan Diosqa yuyaycharan, chaykunallataqmi allin-allinta yachachiwasun 'tukuy allin kaqkunata ruwananchispaqpas' (2 Tim. 3:16, 17).

18-24 OCTUBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | JOSUÉ 12-14

"Jehová Diosta tukuy sonqonchiswan servisun"

w04-S 1/12 pág. 12 párr. 2

Josué libromanta allin yachachikuykuna

14:10-13. Calebqa pusaq chunka pisqayoq watanpiñan kasharan, chaywanpas mañakuranmi Hebrón llaqtapi tiyaq runakunata wijch'unan-paq, chay llaqtapiqa Anacpa wawankunan tiya-ranku, chay runakunaqa jatun runakunan ka-ranku. Diospa yanapayninwanmi ichaqa Calebqa chay llaqtata jap'ikapuran, jinaspan chay llaqtaqa pakakuna llaqta kapuran (Josué 15:13-19; 21:11-13). Calebpa ruwasqanmi yuyarichiwanchis Diosta servinanchispaq sasa ruwaykunamanta ama ayqenanchispaq.

w06-S 1/10 pág. 18 párr. 11

Diospi ñiyimi payta manchakuymi tanqawasun allin kaqta ruwananchispaq

¹¹ Ñiyninchisqa astawanmi yapakunqa Bibliata leeqtinchis, kamachikuyninkunata kasukuqtinchis, mañakusqanchista Dios kutichimusqanta rikuqtinchis, kausayninchispi Diospa yanapay-ninta rikuqtinchis ima (Salmos 34:8; 1 Juan 5:14, 15). Chaymi Josuewanpas Calebwanpas pasaran, paykunaqa astawanmi Diospi ñiran-ku munakuq kasqanta vidankupi rikuspanku (Josué 23:14). Paykunaqa tawa chunka watan ch'inneqpi mana wañurankuchu Diospa prometesqanman jina (Números 14:27-30; 32:11, 12). Chaymantapas paykunaqa yanapakurankun Canaán allpata Israel runakuna jap'ikapunanku-paq. Chay qhepamantaq paykunaqa unayta Diospa prometesqan allpapi kusion tiyaran-ku. Rikusqanchis jina, Jehová Diosqa sumaqtan bendecin paypi confiaq mana manchakuq

runakunataqa (Josué 14:6, 9-14; 19:49, 50; 24:29).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

***it-1-S* pág. 1054**

Guebal, Guebal runakuna

Jehová Diosmi willaran Josuepa tiemponpi askha llaqtakunatawanraq Israel runakuna jap'ikapunanku kasqanta, chaykunamanta jujninmi karan Guebal runakunaq allpankuna (Jos. 13: 1-5). Askha estudiaq runakunan ninku: “Guebal runakunaq allpanqa pachaj kilometro wichaypin tarikuran Dan ayllumanta, chay jinaqa manachus jina jayk'aqpas Israel runakunaqa chay llaqtataqa jap'ikapurankuchu”, nispa. Wakin estudiaq runakunataq ninku: “Yaqachus jina tiempoq pasasqanwan chay qelqa thantakusqanrayku mana sut'itachu chaypi nisqanta entiendekuran, chaypiqa nisharanpaschá Líbano allpaq qayllankunakama, otaq Guebal runakunaq qayllan allpakunakama”, nispa. Ichaqa manan kayta qonqananchischu, Israel runakunaqa chay allpakunataqa jap'ikapunanku karan Diosta kasukullaqtinkun. Chaymi Israel runakunaqa mana Guebal runakunaq allpantaqa jap'ikapurankuchu (tupanachiy Jos. 23:12, 13.)

25-31 OCTUBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | JOSUÉ 15-17

“Jehová Diospa qowasqanchis herenciata cuidasun”

***it-1-S* pág. 1112**

Hebrón

Israel runakunaqa Hebrón llaqtapi runakunawanmi maqanakuranku, jinaspan paykunata atipaspa llapallankuta wañuchiranku chaypi kaq reytapas, yaqachus jina chay reyqa karan Hoham reyman qatiq (Jos. 10:36, 37). Israel runakunaqa atipasqanku llaqtakunapiqa mana-

chus jina soldadokunata saqerankuchu, chaymi Israel runakuna juj llaqtakunawan maqanakamushanankukama Anac runakunaqa jujmanta Hebrón llaqtaman kutimuranku, jinan Calebpa otaq Judá ayllumanta runakunaqa Calebpa umallisqan, jujmanta chay llaqta contra maqanakuranku (Jos. 11:21-23; 14:12-15; 15:13, 14; Juec. 1:10). Hebrón llaqtaqa Calebpa familianpaqmi qallariypiqa karan, payqa Judá ayllumantan karan; qhepamanmi ichaqa chay llaqtaqa pakakuna llaqta kapuran. Chaymantapas chay llaqtaqa sacerdotekunaq llaqtanmi kallarantaq. Ichaqa chay llaqtapi campokunapas llaqtachankunapas Calebpa familianpaqmi kapuran (Jos. 14:13, 14; 20:7; 21:9-13).

***it-2-S* pág. 1148**

Sinchita llank'achiqkuna

Ñaupaq tiempopiqa maqanakuypi atipasqanku llaqtakunapi tiyaq runakunatan kamachinkuman tukuchiranku, jinaspa sasa llank'anakunapi paykunata llank'achiranku (Deut. 20:11; Jos. 16:10; 17:13; Est. 10:1; Isa. 31:8; Lam. 1:1). Egipto runakunan Israel runakunata kamachinkuman tukuchispanku paykunata sinchita llank'achiranku mijuykunata waqaychana-paq Pitom, Raamsés llaqtakunata jatarichispanku (Éx. 1:11-14). Askha watakuna qhepamantaq Diosqa Israel runakunata prometesqan allpapi kashaqtinku kamachiran Canaán llaqtakunapi atipasqanku runakunata llapankuta wañuchinankupaq, paykunan ichaqa Diosta mana kasukuspa chay runakunata sasa llank'anakunapi llank'anankupaq churaranku. Chayta ruwasqankuraykun chay runakunaqa Israel runakunata waqllichiranku yanqa dioskunata adoranankupaq (Jos. 16:10; Juec. 1:28; 2:3, 11, 12). Rey Salomonpas Canaanmanta Amorreo runakunata, Het runakunata, Perez runakunata, Hev runakunata, Jebus runakunatawan t'aqa-t'aqapi juñuran sasa llank'anakunapi llank'achinapaq (1 Rey. 9:20, 21.)

it-1-S pág. 408 párr. 4

Canaán

Israel runakunaqa manan llapa Canaán llaq-takunatachu atiparanku, chhaynaña kaqtinpas Jehová Diosqa junt'aranmi Israel runakunaq machulankunaman prometesqantaqa, Diosqa enemigonkunamantan paykunata samachiran. Jehová Diospa “Israel runakunaman allin rimarisqan simikunaqa llapanpunin junt'akuran” (Jos. 21:43-45). Israel runakunaq muyurinqinpi kaq llaqtakunaqa sinchitan paykunata manchakuranku, chaymi mana munarankuchu Israel runakunawan maqanakuyta. Diosqa ñaupaqpiraqmi willaran pisi-pisimanta Canaán runakunata wijch'unanpaq, chhaynapi salqa animalkuna Israel allpapi ama junt'aykunapaq (Éx. 23:29, 30; Deut. 7:22). Canaán runakunaqa imaymana armakunayoqmi karanku, carretankuq llantankunapas cuchillokunayoqmi karan, chhaynaña kaqtinpas Jehová Diosqa junt'aranmi Israel runakunaman prometesqanta mayninpiña enemigonkunawan atipachikuranku chaypas (Jos. 17:16-18; Juec. 4:13). Israel runakunaqa enemigonkuwanqa atipachikuranku Jehová Diosta mana kasukusqankuraykun (Núm. 14:44, 45; Jos. 7:1-12.)

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

w15-S 15/7 pág. 32

¿Yacharankichu?

¿Wiñaranchu Israelpi askha sach'akuna?

BIBLIAPIQA willanmi Diospa prometesqan allpapiqa wakin cheqaskunapi askha sach'akuna wiñasqanta (1 Rey. 10:27; Jos. 17:15, 18). Kunan tiempopin ichaqa chay sach'akunaqa manaña kanchu, chaymi wakinqa iskayanku Bibliaq nisqanmanta.

Bibliaq willasqan tiempopi Israel llaqta (*Life in Biblical Israel*) nisqa libropin nin: “Ñaupá Israel

allpapiqa aswan askha sach'akunan wiñaran”, nispa. Rumi-rumi orqokunapin wiñaran pino de Alepo, coscoja de Palestina, terebinto nisqa sach'akuna. Sefelá nisqa cheqaspitaq sicómoro nisqa sach'akuna askha wiñaran.

Bibliaq willasqan sach'akuna (*Plants of the Bible*) nisqa libropitaq nin: “Israel allpapi ñaupaq tiempopi wiñaq wakin sach'akunaqa manaña kanchu”, nispa. Tiempoq pasasqanman jinan chaypi tiyaq runakunaqa chajrankuta jatunyachinankupaq, uywankupaq q'achuta tarpunankupaq chay sach'akunata wit'upuranku, chaymantapas chay sach'akunatan llant'ata jina usaranku wayk'ukunankupaq.